

4.2.2019

לכבוד
מר אריה דרעי
שר הפנים
בפקס : 077-4448800
ובאימייל: pniot@moin.gov.il

לכבוד
כבוד השופט חנן מלצר
יו"ר וועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה- 21
בפקס : 02-5669855
ובאימייל: vadatb@knesset.gov.il

שלם רב,

הנדון: דרישה להצבת קלפיות במבנים היבילים החוקיים בכפרים לא מוכרים בנגב

בעקבות פניות שהגיעו אלינו מתושבים בדואים מהנגב, הריני לפנות אליכם בדרישה להצבת קלפיות במבנים היבילים החוקיים הממוקמים בתוך הכפרים הבדואים הלא מוכרים בנגב על מנת לאפשר לתושבי הכפרים הנ"ל מימוש זכות ההצבעה בבחירות לכנסת ה-21 וזאת מהנימוקים המפורטים להלן:

1. דרישתנו זו נוגעת להצבת קלפיות לצורך ההשתתפות והצבעה בבחירות לכנסת ה- 21 ב- 11 כפרים הבדואים הלא מוכרים בנגב: רחימה, עבדה, אל פורעה, ואדי אלנעם, אום מתנאן, אל זרנוק, ביר משאש, חירבת אל ווטן, תל ערד, אל עירה וביר אל חמאם. נדרש שהקלפיות יוצבו במבנים של המוסדות הממשלתיים הרשמיים שהוקמו באותם כפרים על מנת להנגיש את הבחירות לתושבים.
2. המצב היום בו אין קלפיות בכפרים מאלץ את תושבי הכפרים הנ"ל לנסוע מרחקים אל כפרים בדואים מוכרים בהן מוצבות הקלפיות לצורך מימוש זכותם להצביע בבחירות לכנסת. אך בתוך הכפרים הנ"ל, אין תחבורה ציבורית, ולרבים מהתושבים אין בעלות על רכב. כמו כן, התחבורה הציבורית היחידה הקיימת הינה מהכבישים הראשיים הסמוכים לכפרים הנ"ל אך המרחק בין הכביש הראשי לבין מרכזי הכפרים ובתי התושבים הינו רב ומאלץ את התושבים לצעוד מרחק רב על מנת להגיע לכביש הראשי ולאחר מכן לעלות על תחבורה ציבורית ולהגיע לכפר בו מוצבת הקלפי ולאחר מכן לעלות על אוטובוס נוסף על מנת להגיע למרכז הכפר בו מוצבת הקלפי הלכה למעשה.
3. להמחשת התמונה להלן טבלה המרכזת את שמות הכפרים הלא מוכרים בה עוסקת דרישה זו; מספר התושבים בהם; המרחק מהכפר שלהם לכפר המוכר בו התושבים מצביעים והשמות של השבטים המתגוררים בכפרים נשוא הבקשה:

מס' סידורי	שם הכפר הלא מוכר	מספר התושבים	המרחק לכפר מוכר בו מוצב קלפי בו מצביעים תושבי הכפר כיום *	השבטים המתגוררים בכפר
1	רח'מה	כ- 1,500	30 ק"מ לשגב שלום 40 ק"מ לביר הדאג'	אלעזאזמה, אלעזאזמה מסעודי
2	עבדה	1,000	30 ק"מ לביר הדאג' 50 ק"מ לשגב שלום	אלעזאזמה
3	אל פורעה**	5,000	10 ק"מ לכסיפה 30 ק"מ לערערה בנגב	קבועה, אבו ג'ועד ואבו רביעה
4	וואדי אלנעם	13,000	15 ק"מ לשגב שלום	אלעזאזמה, אלעזאזמה מסעודי
5	אום מתנאן	2,000	7 ק"מ לאבו קרינאת	אבו קרינאת
6	אל זרנוק	5,000	7 ק"מ לאבו תלול 15 ק"מ לשגב שלום 20 ק"מ לתל שבע	אבו רקייק ואלאעסם
7	ביר אל משאש	3,500	5 ק"מ לאבו תלול 15 ק"מ לערערה נגב 25 ק"מ לתל שבע 30 ק"מ ללקייה	אבו רקייק ואלאעסם
8	ח'רבת אל ווסן	3,200	7 ק"מ לתל שבע 35 ק"מ דקסר אלסר	אבו רקייק, אלסאנע
9	תל ערד	2,000	15 ק"מ לכסייפה 30 ק"מ לחורה 35 ק"מ ללקייה	אלעמור, ג'נאביב ואלסאנע
10	אל עירה	2,500	7 ק"מ למולדה 10 ק"מ לחורה 20 ק"מ לתל שבע 40 ק"מ לקסר אלסר	אבו רקייק ואלהוואשלה
11	ביר חמאם	2,600	10 ק"מ לתל שבע	אבו רקייק ואלאעסם

*בעמוד זה מפורטים המרחקים השונים מאותו כפר לכפרים בהם רשומים התושבים. תושבי כפר מחולקים מבחינת רישום לצורך הבחירות למספר כפרים ולכן חלק מהתושבים נאלצים לנסוע בכפר אחד וחלק אחר בכפר אחר.

**ככפר אלפורעה קיים כיום קלפי אך מצביעים בו רק בני/ות שבט קבועה (גיבועה) ויתר השבטים המצוינים בעמוד 4 לטבלה, אינם מצביעים בו.

4. העדרן של קלפיות בתוך הכפרים, הוא אחד הגורמים העיקריים הגורמים להקטנת שיעורי ההצבעה לכנסת בקרב התושבים הבדואים בנגב. ובכלל, שיעור ההצבעה בקרב הבדואים נחשב

לנמוך ביותר בהשוואה לשיעורי ההצבעה הארציים. כך למשל, לפי התוצאות הרשמיות לבחירות לכנסת ה-20, חושו שיעורי ההצבעה עבור כל היישובים ומהן עולים שיעורי הצבעה נמוכים בקרב הבדואים גם ביחס לשיעורי ההצבעה הארציים וגם ביחס לשיעורי ההצבעה ביישובים יהודיים בנגב וכדלקמן:

שיעורי הצבעה ביישובים היהודים בנגב	יישובים יהודיים בנגב	שיעורי הצבעה ביישובים הבדואים בנגב	יישובים בדואים בנגב
66.81%	אופקים	19.44%	אבו ג'ווייעד (שבט)
49.03%	אילת	31.09%	אבו עבדון (שבט)
67.66%	אשדוד	28.27%	אבו קורינאת (שבט)
63.44%	אשל הנשיא	42.21%	אבו קרינאת (יישוב)
74.92%	אשלים	20.45%	אבו רובייעה (שבט)
63.76%	אשקלון	30.23%	אבו רוקייק (שבט)
62.86%	באר שבע	48.33%	אום בטין
83.21%	בארי	27.70%	אטרש (שבט)
83.36%	בית קמה	45.26%	אל סייד
69.29%	ברור חיל	15.95%	אסד (שבט)
75.40%	ברוש	32.24%	אעצם (שבט)
85.63%	ברכיה	69.64%	ביר הדאג'י
60.44%	גבולות	38.23%	גינאביב (שבט)
82.26%	גבעות בר	72.84%	דריג'את
76.42%	גילת	41.22%	הוואשלה (שבט)
60.75%	דימונה	31.86%	הוזייל (שבט)
73.53%	זוהר	51.15%	חורה
72.49%	חלץ	48.78%	כסיפה
79.01%	טללים	44.84%	לקיה
64.31%	ירוחם	54.63%	מולדה
79.76%	כמהין	28.82%	מכחול
76.61%	כרמים	45.28%	מסעודין אל-עזאזמה
71.01%	להב	43.55%	נצאצרה (שבט)
78.25%	להבים	41.52%	סייד (שבט)
73.17%	מבועים	70.09%	עוקבי (בנו עוקבה)
60.94%	מצפה רמון	47.90%	עטאוונה (שבט)
69.43%	משאבי שדה	57.53%	ערערה-בנגב
66.98%	משמר הנגב	33.44%	קבועה (שבט)
81.66%	נבטים	34.84%	קודייראת א-צאנע (שבט)
76.46%	נתיבות	74.82%	קוואעין (שבט)
67.35%	עין גדי	59.27%	קצר א-סר
79.50%	עין יהב	58.17%	רהט
60.33%	ערד	51.85%	שגב-שלום
75.94%	צאלים	47.45%	תל שבע
66.52%	רביבים	16.59%	תראבין א-צאנע (שבט)
87.62%	רתמים	34.09%	תראבין א-צאנע (יישוב)
71.84%	ממוצע	42.77%	ממוצע

5. העדרן של קלפיות בתוך הכפרים לעיל פוגעת בנגישות התושבים לקלפי ומקשה עליהם במימוש זכותם לבחור לכנסת, דבר המוביל לשיעורי הצבעה נמוכים כפי שפורט לעיל. מדובר בפגיעה חמורה ובלתי מידתית בזכות החוקתית לבחור המעוגנת בסעיף 4 לחוק יסוד: הכנסת ושעל מעמדה וחשיבותה התייחס בית המשפט העליון רבות. כמו כן, החובה להנגיש את הקלפיות הינה חובה המוטלת על המדינה. לא בכדי סעיף 18 לחוק מימון מפלגות, תשע"ג – 1973 מחייב כי הסעת בעלי זכות הצבעה לשם הצבעה בבחירות לכנסת מתחום גבולות יישוב אחד לאחר, תמומן מאוצר המדינה באמצעות וועדת הבחירות המרכזית. לא זו אף זו החוק מסמיך את וועדת הבחירות לספק הסעות לבוחרים גם סמוך ליום הבחירות במידה והמרחק בין ישוב למשנהו הינו רב.

6. נדגיש, כי לקראת הבחירות לכנסת ה-20 פנינו ליו"ר וועדת הבחירות המרכזית בדרישה לספק הסעות לתושבי הכפרים הלא מוכרים שישעו אותם מתוך הכפרים אל היישובים בהם הם אמורים להצביע. אך דרישה זו נדחתה מהנימוק כי קיימים קווי תחבורה ציבורית מהכבישים הראשיים. כאמור לעיל, תחבורה כזו, אינה מסייעת לתושבי הכפרים הנ"ל שכן המרחק ממרכז הכפר בו ממוקמים בתי התושבים אל הכבישים הראשיים הינו רב. תוצאות שיעורי ההצבעה הנמוכים בקרב התושבים הבדואים בבחירות לכנסת ה-20 מצביעים על חוסר יעילות בשימוש בקווי התחבורה הציבוריים מהכבישים הראשיים.

7. מכאן דרישתנו לצמצם את הפגיעה הגורפת בזכות התושבים לבחור לכנסת באמצעות הצבת קלפיות במבני הציבור שקיימים זה מכבר בתוך הכפרים לעיל בתוך מבנים יבילים חוקיים שאושרו ע"י המדינה במסגרת תוכנית מתאר מחוזית מחוז הדרום (ת/מ/מ 14/4 (שינוי מס' 40) המאפשרת הקמת מבנים יבילים בכפרים הלא מוכרים בנגב לשימוש שירותים חיוניים כגון מבני חינוך ובריאות. כך למשל, בכפרים רח'מה, אלעירה וביר אלחמאם, קיימים גני ילדים שהוקמו ע"י משרד החינוך. וביתר הכפרים (עבדה, אל פורעה, ואדי אלנעם, אום מתנאן, אל זרנוק, ביר משאש, ח'רבת אל ווטן ותל עראד), ישנם בתי ספר ממלכתיים הפועלים בכפרים ובחלקם גם מפועלים מרכזי בריאות הן ע"י משרד הבריאות והן ע"י קופות חולים.

8. לכן, כאשר קיימים זה מכבר מבנים יבילים חוקיים בתוך אותם כפרים לא מוכרים והמעניקים שירותים חיוניים, אין כל מניעה להציב בהן קלפיות ביום הבחירות לכנסת כדי לאפשר לתושבים להצביע באופן נגיש.

9. חוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב), תשכ"ט – 1969, תומך בדרישתנו. שכן סעיף 12(א) לחוק שכותרתו "תיחום איזורי קלפי" קובע כי אזור קלפי יהיה שטח רצוף והסעיף מסמיך את וועדת הבחירות המרכזית, על פי הצעת שר הפנים, לקבוע את אזורי הקלפיות. חשוב מכל לענייננו, הוא סעיף 12(ב) לחוק המסמיך את וועדת הבחירות המרכזית, על פי הצעת שר הפנים, לקבוע אזורי קלפי **מיוחדים** בתחום היישוב וכך לשון סעיף 12:

(א) אזור קלפי יהא שטח רצוף; ואולם בישוב פלוני או בחלק ממנו שבו אי אפשר לתחום אזורי קלפי לפי סימון של שטח, רשאית הוועדה המרכזית, על פי הצעת שר הפנים, לקבוע שתושבי הישוב או תושבי אותו חלק ממנו, ערוכים לפי סדר האלף-בית של שמות משפחותיהם, ייחשבו כאזור קלפי או כאזורי קלפי.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאית הוועדה המרכזית, על פי הצעת שר הפנים, לקבוע לבוחרים הרשומים במרשם האוכלוסין כתושבי ישוב פלוני, אך מענם המפורט באותו ישוב אינו רשום, אזורי קלפי מיוחדים בתחום הישוב; יושב ראש הוועדה המרכזית וסגניו רשאים לצרף אזור קלפי מיוחד כאמור לאזור קלפי אחר באותו יישוב, לא יאוחר מהיום ה-31 שלפני יום הבחירות, גם אם רשומים בו 100 בוחרים או יותר, והודעה על כך תפורסם כפי שיחליטו.

10. הנה, החוק מסמיך את וועדת הבחירות המרכזית, לאחר הצעת שר הפנים, להפעיל שיקול דעת בעניין הצבת הקלפיות. העדר קלפיות ביישובים הבדואים נשוא פנייתנו, שיעורי ההצבעה הנמוכים, הסיורב לספק הסעות מתוך הכפרים והמרחק הרב בין הכפרים הלא מוכרים לכפרים האחרים בהם מוצבים הקלפיות, כולם מחייבים שוועדת הבחירות המרכזית ושר הפנים יפעילו את שיקול הדעת המוענק להם בחוק הבחירות לכנסת במטרה לאפשר לתושבי הכפרים הלא מוכרים את מימוש זכותם החוקתית להצביע באופן נגיש וחסר יגע.

11. לאור האמור לעיל, הנכם נדרשים לאפשר הצבת קלפיות בתוך המבנים היבילים החוקיים בכפרים כפי שפורט לעיל על מנת לאפשר לתושבי הכפרים לממש את זכותם החוקתית לבחור לכנסת.

לתגובתכם המהירה, נודה.

בכבוד רב,

סאוסן זהר, עורכת - דין